

1979, 14. října – *Dopis člena Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných Ladislava Lise vězněného v Praze-Ruzyni předsedovi vlády ČSSR Lubomíru Štrougalovi obsahující protest proti zbavení spisovatele a dramatika Pavla Kohouta československého státního občanství.*

Vážený pane předsedo vlády!

Využívám svého ústavního práva a připojuji svůj hlas ke stovkám a tisícům pokrokově a demokraticky smýšlejících občanů naší vlasti a k protestům pokrokové a kulturní veřejnosti světa, která je v těchto dnech hluboce pobouřena nad rozhodnutím českého ministerstva vnitra, jímž byl zbaven československého státního občanství přední spisovatel, čestný a upřímný vlastenec Pavel Kohout.¹

Spisovatele Pavla Kohouta si váží a ctí jako demokrata, socialistu a humanistu, jako neohroženého zastávce lidských práv, nejen československá veřejnost, ale váží si ho a ctí celý kulturní a pokrokový svět. Svým dílem a tvorbou navazuje na nejpokrokovější tradice naší národní kultury, na její demokratické tradice, na kulturní tvorbu spisovatelské avantgardy předmnichovské československé republiky. Svým dílem, současnou tvorbou, svým charakterem, lidskými vlastnostmi i celým svým životem patří k oněm českým vlastencům, spisovatelům, humanistům a demokratům, kteří probíjávali českou národním obsahem socialistickou kulturu proti nepochopení a zpátečnictví. Rozhodnutí českého ministerstva vnitra ho chtě nechtě zařazuje po bok těch vlastenců a spisovatelů, kteří podstoupili pro své přesvědčení a víru a pravdu, již věřili a o níž psali, ty nejtěžší oběti, když byli vypovězeni ze země nebo zbaveni vlasti jako Komenský, Havlíček a jiní. Spisovatel Pavel Kohout se nedopustil žádného takového činu, který by opravňoval ministerstvo vnitra k takovému rozhodnutí. Pavel Kohout byl zřejmě pouze nepohodlný a nepříjemný pro svoji otevřenost, a proto byl zbaven státního občanství. V kulturních dějinách 20. století

v žádné vyspělé demokratické zemi na světě nenajdeme obdobný příklad. Nenajdeme obdobný příklad tím méně v kulturních dějinách a politické praxi předmnichovské republiky, o níž se hovoří jako o nedemokratické. Čin ministerstva vnitra České socialistické republiky je projevem neúcty a nevážnosti k československé kultuře a literatuře zvláště. Je urážkou socialisticky orientovaných demokratů S. K. Neumanna, Vančury a dalších. Je výsměchem kulturním, demokratickým a socialistickým tradicím naší země.

Rozhodnutí ministerstva vnitra je nezákonné, je v hlubokém rozporu se zásadami Závěrečného aktu Helsinské konference – její deklarace, kterou čs. vláda slavnostně podepsala a jejíchž zásad a platností se při každé významné události dovolává. Jak známo se mimo jiné v dokumentu praví, že nikdo, žádná vláda ani jiný orgán nemá právo zbavit občana jeho vlasti proti jeho vůli. Jestliže se tak rozhodnutím českého ministerstva vnitra stalo – věřím, že nedopatřením – pak je zapotřebí toto nesprávné a nemravné rozhodnutí zrušit a spisovateli Pavlu Kohoutovi umožnit legální návrat do vlasti. V opačném případě se nutně vybavuje otázka, kterou již více jak před třiceti lety položil i Klement Gottwald: „Kde se u nás vládne?“

Apeluji na vás, pane předsedo vlády, abyste se z titulu své odpovědnosti, jako přední československý státník, zasadil o to, aby právu a spravedlnosti bylo získáno právo, které jim v naší socialistické republice přísluší!

Ladislav Lis
člen Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných
t. č. – věznice Ruzyně

P. S.: Upozorňuji, že jsem na základě podobně vykonstruovaného obvinění již 18 neděl ve vazbě (byla mně již třikrát prodloužena do 31. 8., 30. 9. a 31. 10., přesto, že spisy byly uzavřeny a vyšetřování zakončeno již 29. 6. 1979) pro domnělý trestný čin podle § 98 odst. 1, 2 písm. a, b – podvracení republiky – jehož jsem se nedopustil.²

Informace o Chartě 77, r. 2, 1979, č. 15, s. 15.

POZNÁMKY

- ¹ Potvrzení rozhodnutí Ministerstva vnitra ČSR z 8. 10. 1979 zbavit Pavla Kohouta československého občanství viz in: LP, Sb. Perzekuce v Československu v letech 1948–1989, neusp. mat. Informaci o zbavení občanství Pavla Kohouta přineslo 9. 10. 1979 Rudé právo spolu s článkem Václava Doležala „Kohout u nás dokokrhal“ komentující rozhodnutí MV ČSR o odejmutí státního občanství P. Kohoutovi a jeho ohlasy na Západě in: *Rudé právo*, 9. 10. 1979, s. 2.

Proti zbavení občanství Pavla Kohouta protestovali např. mluvčí Charty 77 Jiří Hájek, Ladislav Hejdánek a Zdena Tominová v dopisu vládě ČSSR, Federálnímu shromáždění ČSSR a České národní radě ze 16. 10. 1979. CÍSAŘOVSKÁ, Blanka – PREČAN, Vilém (eds.): *CHARTA 77: Dokumenty 1977–1989*, sv. 1, Praha 2007, s. 273–274. Skupina zakázaných československých spisovatelů protestovala proti zbavení občanství Pavla Kohouta v prohlášení z 28. 10. 1979. *Listy* 10, 1980, č. 3–4, s. 69–70. K ohlasům viz dále např. článek „Případ ‚Kohout‘“ in: *Zpravodaj* (Curych) 12, 1979, č. 11, s. 7–8; článek „SPÖ k vypovězení Pavla Kohouta“ in: *Právo lidu* 82, 1979, č. 4, nestr.; článek „Špendlíčky“ obsahující zamyšlení nad P. Kohoutem a jeho vyhoštěním in: *Právo lidu* 83, 1980, č. 2, nestr.

Pavla Kohouta osobně přijal rakouský spolkový kancléř Bruno Kreisky a v únoru 1980 obdržel rakouské státní občanství. V řadách české a slovenské emigrace to vzhledem ke Kohoutově minulosti vzbudilo jistou kontroverzi, o čemž svědčí např. článek Jiřího Moravy „Pavel – Pavka – Pavel Kohout“ in: *Okno* 12, 1980, č. 51, s. 17.

- ² K trestní věci Ladislava Lise stíhaného v případě Petra Uhla a spol. viz mimořádné sdělení VONS ze 30. 5. 1979, dokument č. 114, sdělení VONS č. 115, 118, 128, 129, 137, 141, 142, 143, 144, 153, 156, 158, 205 a 376, dokumenty č. 116, 119, 129, 130, 138, 142, 143, 144, 145, 154, 157, 159, 206 a 379, a dokumenty č. 1143, 1152, 1153, 1163 a 1164.